

- privilegio, aut prescriptione, cessat quoties illius castri incola non habent pastum sufficientem pro suis pecoribus. Aliud est si ex conventionione facultatem pascendi quis obtinuerit.
- 10 Ad fruendum pastu communi quis incola habeatur.
- 11 Absens ex accidenti à loco domicilii, in eo potitur pastus utilitate.
- 12 Incola quis dicatur.
- 13 Magistratus an pro incolis habeantur quoad pascua, & alia communitalis commoda?
- 14 Residens etiam diu in oppido causâ studii, negotiationis, aut similis occupationis, nec potitur pastu & aliis commodis, nec onera publica sustinet.
- 15 Domino habitanti in oppido proprio quantum in Hispania ex pascuis publicis assignetur iuxta consuetudinem. Quoad commoda, & onera publica duorum incolarum vicem gerit, ibid.
- 16 Aliud de iure servatur, cessante consuetudine.
- 17 Milites utrum gaudeant aliquo privilegio in usu pascuorum communium?
- 18 Illiberalis, seu plebeius potest obtinere jurisdictionem oppidi cum mero, & mixto imperio, nec ex hoc eximitur à contribuendo cum similibus.
- 19 Ampliatur.
- 20 De iure gentium, ac communi Romanorum quisque liberè proprio utitur praedio ac potest culturam deserere, ut ager ad pastum deserviat, ac prohibere ne aliena pecora fundum ejus ad pascendum ingrediantur.
- 21 Non licet uti re aliena, invito domino, etsi huic incommodum nullum, imò utilitas ex usu proveniat.
- 22 De consuetudine in Hispania licet propria pecora in alienum fundum post fructus perceptos ad pascendum immittere, quod inter concives, etiam domino invito, procedit. An possit dominus, culturâ amisâ, fundum ad pastum applicare in concivium praedictum, ibid.
- 23 Quid quoad praemissam consuetudinem aliquibus in locis sit immutatum.
- 24 Non prohibetur dominus, non obstante ea consuetudine, in agris propriis, in quibus serere consueverat, vineas, oliveta, vel alias arbores plantare: nec id poterit Respublica prohibere, & num. 26.
- 25 Ubi quis habet servitutem pascendi in alieno fundo, collectis frugibus, nequibit dominus in illo arbores plantare, mutatâ culturâ.
- 27 Novellandi facultas quando per Imperatores Romanos interdicta: & quid apud nos ex lege nostra Recopilationis.
- 28 Quid in Indiarum provinciis stabilitum.
- 29 Cuicque liberum est fundi sui variare culturam, & arbores plantare, relicto ferendi usu.
- 30 Inducitur ad proxima conclusionis probationem caput Cum in tua, de decim. & num. 31.
- 31 Si pascua unius oppidi sint communia alteri vicino, num valeat illud in praedictum istius agris colere, adempta pascendi facultate? & n. 44.
- 32 Quoties non alia ratione nisi vicinitatis jus pascendi in alieno fundo, fructibus collectis competit, licet domino novellare, ac plantare, derelicto seminandi usu. Sed non licebit in Hispania agros ad pastum assignare, vulgo adhelar, ibid. & n. 41.
- 34 Si castrum à civitate exemptum retinet jus pascendi in agris civium, jam ablatis fructibus, civis poterunt novellare, aut alias commoditatem pastus adimere arborum plantatione: sed non facere debent, ut proximè adnotatur.
- 35 Villa, aut vicus exemptus à jurisdictione civitatis potitur pastus, & aliis commodis vicinitatis, quae ante exemptionem obtinebat? & n. 38. & 40.
- 36 utrum ligetur quis status civitatis, à cuius jurisdictione est liberatus?
- 37 Incola castri exempti ad munera publica civitatis nec eligi potest, nec electus exercere cogitur.
- 39 Quae onera sustineat villa, aut vicus exemptus, ex iis quae ante exemptionem supportabat, remissivè.
- 41 Jus pascendi ratione vicinitatis competens tolli potest, mutatâ culturâ, arboribusque plantatis: secus si pascua sint publica, quae ad culturam reduci nequeunt in praedictum tale jus habentiam, etiam ob vicinitatem.
- 42 Ut pascua publica redigantur ad culturam quae intervenire debeant.
- 43 Pascua communia pluribus oppidis à nullo subijci cultura possunt.
- 45 Si in pascuis communibus unus ex sociis seminet, aut plantet, per legitimum tempus socium agentem repellat: & quid si communitas sit, qua ladicatur.

- 46 Huic competit restitutio contra prescriptionem.
- 47 De triplici differentia bonorum, quae ad civitates spectant.
- 48 De prescriptione ejusmodi bonorum, & num. 49. & 50.
- 51 Si in pascuis quisquam arbores plantet, utrum interesse, seu pretium fundi exsolvens liberetur.
- 52 In divisione pascuorum communium inter incolas quid iudici observandum, cuius arbitrio committitur.
- 53 An peccet, & ad restitutionem teneatur, qui ex pascuis, ac montibus publicis aliquid usurpat.

CAPUT XXXVII.

Ad Num. 1.

- 1 **S**upremus Princeps, vel Domini inferiores civitatis, villae, vel castri nullum jus obtinent in pascuis publicis, quae propria sunt universitatis: ideo illis tanquam Domini uti non poterunt, Greg. Lop. in l. 9. gloss. 9. ad fin. tit. 28. p. 3. Sanch. Conf. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 1. num. 40. 41. Avendañ. de exec. mand. part. 1. cap. 4. num. 25. vers. ex quo dicebam, Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 59. num. 3. Oter. de pasc. cap. 9. n. 13. Valasc. de jur. employent. quest. 8. num. 40. Bobad. Politic. lib. 2. cap. 16. n. 198. Burg. de Paz in l. 3. Taur. num. 486. cum segg. qui fuscè disputat ex n. 430. Tusch. lit. P. concl. 112. num. 4. Hermof. in l. 15. gloss. 2. num. 80. tit. 5. p. 5.
- 2 Similiter non licet, nec Regi ipsi, nec aliis Dominis oppidi pascua publica ad culturam reducere, novellare, vel alio modo usum pascendi impedire, aut coartare. Oter. cap. 16. num. 2. & 16. Valasc. num. 43. vers. Et ex dictis, Hermof. num. 77. Sesse decif. 74. num. 20.
- 3 Sed si populus omnino extingueretur, urbe, aut villa deserta, tunc pascua ad communitatem spectantia Domino cedent. Avend. sup. vers. Fallit tamen, Greg. Lop. in l. 26. gloss. 4. tit. 31. p. 3. Solorz. de jur. Indiar. tom. 1. lib. 1. cap. 23. num. 61. Bobad. d. cap. 16. num. 199. Hermof. num. 78.
- Ibi: Tamen Dominus habens jurisdictionem.
- 4 Quoties Dominus in proprio oppido sedem habitationis constituit, pastu communi, ac ceteris commodis fructus, quae incolis aliis conceduntur. Greg. Lop. in d. gloss. 9. Sanch. num. 47. Burg. de Paz num. 508. Avend. d. vers. Ex quo dicebam, Bobad. d. n. 198. Avil. in cap. 3. Prator. num. 39. verb. Jurisdiction. ad fin. Oter. sup. cap. 6. num. 1. Molin. sup. Tusch. num. 8. Valasc. num. 42. Hermof. num. 80.
- Poterit tamen jurisdictionis Dominus, etsi alibi inhabitet, propria pecora ad pascendum immittere in pascua communitalis, si hoc jus tempore immemoriali quæsierit. Sanch. n. 42. Bobad. num. 201. Oter. d. cap. 6. num. 14. Paz num. 493. Hermof. num. 84. Idem erit, si pascua abundant, aut si dominus esset territorii. Hermof. num. 85. & 88.
- Est observatu dignum discrimen quod 6 constituit Bobadilla num. 198. inter Regem, & Dominos inferiores: ille enim publico pastu potitur pro suis pecoribus in quovis ditionis oppido, ubi regiam domum, seu palatium habet, licet non commoretur: quod in Dominis, qui superiores non sunt, minimè receptum est. Adde Gregor. Lop. in d. gloss. 9.
- Licet Domino incolatus ratione plus 7 ex pastu tribui debeat, quam ceteris cohabitatoribus, pro indigentia & dignitate, Molin. d. disp. 59. num. 3. id tamen ita temperare oportet, ut reliquis non adimatur pastus, prout quisque indigerit, & hujusmodi aequalitas servanda semper est inter omnes incolas divites, & pauperes. Greg. Lop. in d. l. 9. gloss. 9. tit. 28. p. 3. alioquin oppidani agentes audientur, ut reformetur excessus, d. l. 9. partit. ubi Gregor. Lop. gloss. 9. Oter. cap. 5. à n. 13. Sanch. Conf. Mor. lib. 1. cap. 5. dub. 1. num. 50. Molin. sup. Avendañ. d. cap. 4. num. 25. vers. Imò etiam, cum segg. Bobad. num. 201. Paz in l. 3. Tauri, num. 509. non enim licet jus pascendi in pascuis communibus adimere incolis, prout quisque indigerit.
- Unde est, ut quanvis Respublica valeat ob commune bonum vctare, ne intra certum locum, vel tempus prata communitalis depascantur, id procedit modo pro incolarum necessitate pastus pecoribus relinquatur. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 59. num. 1. Oter. de pasc. cap. 12. num. 1. & 3. Sanch. d. dub. 1. n. 4. & 5. Trullench. in Decal. lib. 7. cap. 3. dub. 7. num. 1.
- Inde etiam provenit, ut si quis populus, vel singularis persona jus pascendi

lendi in alieno territorio quaesierit ex privilegio, vel præscriptione, eo uti non possit, si non abundet pastus, ita ut ejusdem territorio incolæ nulla egestate premantur pro pecoribus pascendis. Avend. cum aliis de exeg. mand. p. 1. c. 4. num. 27. nam jus illud concessum, aut præscriptum censetur sub conditione, si habitatoribus non deficiat quo ex pascuis eguerint. Aliud juris erit si ex conventionione oppidum teneatur, de quo Hermos. sup. d. gloss. 2. num. 101.

Ibi: *Quis verò dicatur proprie incola.*

10 Incola quoad rem, de qua agimus, ille censetur, qui cum familia commoratur in oppido, pro vicino habitus, & onera publica sustinens, atque ita & vicinitatis jus, & actualis incolatus simul desideratur, ut pascuis communibus frui permittatur: de quo Oter. cap. 4. ex num. 19. Sanch. sup. n. 44. Avendañ. d. cap. 4. num. 25. Burg. de Paz. n. 388. Hermos. num. 46.

11 Est tamen omninò notandum, quod etiam aliquis ex accidenti non resideat in urbe, vel villa, non ideo carebit usu pastus, modo ibi sedem suæ habitacionis constitutam habeat animo permanenti. Cujac. in l. 3. C. de incol. lib. 10. Sanch. ubi proxime.

12 Incola propriè dicitur ille, qui larem, majoremque fortunarum partem habet in oppido ea mente, ut in illo persistat. Tusch. lit. C, concl. 73. Cujac. lib. 1. respons. Papin. in l. Libertus 17. S. Solaratio, ad municip. & de incol. Vvesembec. in paratit. ad eundem tit. num. 4. & 7. Boër. decis. 260. à num. 9. Carleval. de judic. disp. 2. num. 81. Matienz. in l. 1. gloss. 5. num. 7. tit. 4. lib. 5. recop. Hunc tamen ut pascuorum usum participet, ex vicinis esse oportet, sicut prædicatur num. 10.

13 Quæstionis est, utrum quoad jus pascendi, & alios communes usus inter incolas, seu vicinos numerentur Magistratus, velut Prætor, ejusque Locumtenens, dum suis muneribus funguntur, de quo disputat latè Oter. de pasc. cap. 7. per tot. qui cum pluribus affirmativam amplectitur contra alios, quos refert, horumque sententia ex constitutione regia observatur apud Lusitanos, teste Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 59. num. 3. Valasc. sup. n. 43. De aliis, qui hoc jure gaudent, etiam in-

colæ non sint, vide Hermos. à num. 55. & num. 90.

Ibi: *Est tamen cavendum.*

Idem monet Sanch. d. dub. 1. num. 45. 14 nam etiam quis studiorum, negotiationis, vel alia ex causa in civitate diu resideat, propriè incola non est, nec pascuis publicis, nec aliis commodis universitatis fruatur, sicut nec oneribus subditur. Cujac. in d. S. Solaratio.

Verf. *Est denique apud Hispaniarum.*

Viget in Hispaniis consuetudo, quam 15 Tribunalium praxis comprobavit, ut vassallorum domini, dum in propriis degerint oppidis, ex pascuis, montibus, ac nemoribus communitatis, tantum possit quisque percipere, quantum duobus incolis, quibus plus percipere licet, conceditur. Gregor. Lop. in l. 9. gloss. 9. tit. 28. p. 3. Molin. ubi proxime, Bobad. Polit. lib. 2. cap. 16. n. 200. Sanch. sup. d. dub. 1. num. 49. Avil. in cap. 3. Prætor. verb. jurisdiction. num. 39. ad fin. Valasc. de jur. emphyteut. quæst. 8. num. 43. Burg. de Paz. in l. 3. Tauri, num. 508. verf. Sed licet, Tusch. lit. P, concl. 112. num. 8. Cancr. variar. part. 3. tit. 4. de servit. num. 68. Hermos. in l. 15. gloss. 2. num. 80. tit. 5. p. 5. qua ratione & pro vicinis duobus ad onera publica contribuit, Avil. ubi nuper. Quam praxim, etiam jure non nitatur, rationi satis consonam, nisi cæteris incolis notabile damnum inferatur, agnoscunt Molina, & Valasc. Peçeyra de empt. & vend. cap. 21. num. 9.

At seculæ consuetudine, de rigore 16 juris dominus in propria civitate, aut villa inhabitans pro unico incola reputatur quoad pascua, cæteraque communitatis commoda, ratione habita status, & dignitatis, absque gravi detrimto subditorum, ut jam prænotavimus n. 7. Ita cum D. Covar. tenent Gregor. Lop. Molin. Valasc. ubi proxime, Sanch. n. 48. & 50. Burg. de Paz. num. 506. Avend. d. cap. 4. num. 25. verf. Imò etiam, Hermos. d. num. 80. qui id iudicis arbitrio relinquit.

Ibi: *Et ut videas, Lector. candidè.*

Ad hæc consulas Greg. Lop. in l. 9. 17 gloss. 9. tit. 28. p. 3. Burg. de Paz. in l. 3. Taur.

Taur. n. 488. Oter. de pasc. cap. 4. n. 17. qui similiter Collectarii sententiam impugnant, asserentes quod milites in pascuorum communitatis usu nullo gaudent privilegio, sed tantum eis licet, quanvis incolæ non existant, equos ad bellum paratos in pascua publica immittere l. 2. C. de pasc. public. lib. 11. Bobad. lib. 4. cap. 2. n. 27. Azaved. in l. 6. n. 1. tit. 7. lib. 7. Recop.

Ibi: *Præsertim quod & possunt.*

18 Etiam ignobiles dominium cum jurisdictione oppidorum acquirere permittuntur, nec ideo à contributione plebeiorem se eximere valent, tamen quoad alia instar Nobilium soleant honorari. Flor. Diaz. variar. lib. 2. g. 21. n. 251. Bobad. lib. 2. cap. 16. n. 173. Avendañ. de exeg. mand. part. 2. cap. 14. n. 31. etiam alii contra fenserint, quos referunt Flor. Diaz, & Avendañus, qui ait quod in praxi horum opinio difficilè admitteretur.

19 Quod ita verum est, licet talis plebei in dignitate Ducatus, aut Marchionatus constitueretur. Bobad. ibidem, Guttier. Practic. lib. 3. g. 14. n. 112. Sed illud specialiter eis indulgeretur, ne contribuere teneantur, sicut cæteri, dum super nobilitate litigaverint. Orlor. de Nobilit. part. 2. cap. 5. n. 30. Guttier. ubi proxime.

Ad Num. 2.

20 Ex jure gentium, & communi Romanorum unicuique liberum est pro libito prædiis propriis uti, ac quod mesium collectioni deserviebat, pascuis destinare, quod vulgò *adehesar* nuncupatur. Similiter licet domino interdiceretur, ne aliena pascua, etiam concivium, fundum suum ad pascendum ingrediantur, adhuc post fructus perceptos: quæ pluribus probat D. Covar. cui assentiuntur Molin. sup. disp. 59. num. 7. Oter. cap. 16. à n. 3. Sanch. Conf. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 1. num. 9. & 10. Tusch. lit. P, concl. 112. à n. 5. & concl. 113. qui observant, hanc facultatem ob commune bonum legibus, vel moribus jure dominis prædiorum adimi posse, prout apud nos adempta reperitur, ut inferius apparebit, numero 22.

Ad Num. 3. Ibi: *Tamen quod possit quis me invito.*

Falsum omninò videtur, ut domino 21 renuente, aliquis possit re aliena uti, etiam nullum ex usu ipsi præjudicium generetur. Si ingredi non licet venationis gratiæ fundum alienum, si dominus prohibeat, l. Divus 16. de servis. rustic. præd. l. Injuriarum 15. §. fin. de injur. §. Fera, Inst. de rer. divis. Imò licet usus in utilitatem domini cederet, idem juris erit. Castill. de usufruct. cap. 33. à num. 22. Oter. de pasc. cap. 16. n. 19. non enim invito beneficium confertur, l. Hoc jure 19. §. Non potest, de donat. l. Invito 69. de reg. jur. & libera domini facultas ad disponendum coarctatur, qui in re propria est moderator & arbiter, l. in re mandata 21. C. mandat.

Verf. *Quicquid sit jus e communi.*

In Hispania adversus præmissa supra, n. 20. observatur, ut incolis ejusdem oppidi liceat sua pecora ad pascendum in prædium privatorum introducere, frugibus jam collectis, etiam invito domino, l. 13. 14. tit. 7. lib. 7. Recop. Azaved. in ead. l. 13. n. 5. Oter. de pasc. cap. 16. ex n. 3. Avend. de exeg. mandat. part. 1. cap. 4. n. 32. verf. Item nota, quod facillimè, Sanch. sup. d. cap. 5. dub. 1. n. 11. Molin. d. disp. 59. num. 9. Bobad. lib. 2. cap. 16. n. 194. ubi docuit, quod nec dominus territorii, nec Rex poterit hoc jus concivibus adimere, nec agrorum culturam immutare, facta dehesa, in illorum præjudicium, sine causa. Hermos. in l. 15. gloss. 2. n. 76. tit. 5. p. 5. Et quanquam in d. l. 13. Recop. insinuetur, quod fieri possit ex regia facultate, hæc cum difficultate, ac maxima deliberatione conceditur. Azaved. ibi, num. 3. qui subdit, ex totius communitatis assensu non posse, cultura derelicta, pascuæ fundum applicare, quod consentientibus, eorumque hæredibus tantum nocebit, non futuris incolis ab illis causam non habentibus, nisi Regia facultas impetretur. Hermos. numero 52.

Nonnullis in locis statutum habetur, 23 ut collectis frugibus, intra certum diem dominus prædii duntaxat immittat pecora sua, ut depascantur: quod nulli alii pro tunc licebit. Oter. num. 4.

Ad Num. 4.

- 24 Quavis domino sit interdictum agrum frugiferum ad pascua reducere, poterit tamen in illo, immutata cultura, novellare, aut plantare olivera, aliasque arbores pro libito, tamen ex hoc usus pascendi concivibus auferatur. Molin. ubi proxime, Oter. n. 11. Sanch. num. 12. Vide infra, num. 41.

Ibi: Hoc enim est, quod elegantius.

- 25 Praefata facultas variandae culturae in praedictum juris pascendi, non tribuitur fundi domino, si quis habuerit servitutem pascendi, frugibus amotis; nam minimè licebit arbores plantare, vel vites cum detrimento habentis servitutem. Sanch. Conf. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 1. num. 16. Oter. d. cap. 16. num. 11. Ex contrario qui servitutem pascendi certo habet in loco, non poterit, domino invito, ibi serere, vites, aut olivera plantare, ut pro pastu fructus percipiat, etsi ex hoc domini conditio melior fiat. Oter. sup. n. 18. & 19.

Vers. Sic denique.

- 26 Respublica prohibere non valet, ne cives olivera, vel vineas plantent, ubi serere consueverant. Sanch. sup. n. 12.

Ibi: Vidi tamen semel.

Huius prohibitionis meminit Sanch. num. 15.

Ibi: Sic olim Domitianus.

- 27 Domitianus imperium est adeptus ad annos 83. à Christi Domini nativitate. Edicto de quo hic fit mentio, praecipit ne deinceps in Italia aliquis novellaret: & in provinciis hoc amplius statuit, quod dimidia pars vitium extingueretur. Id decretum, etsi non exactè observatum, viguit usque ad Aurelium Probum, qui anno 278. cepit imperare: hic Domitiani prohibitionem prorsus delevit. Domitiana constitutionis duplex ratio redditur: tum quia ebrietas solebat ad tumultum æstuantes animos excitare: tum quoniam praemulitudine vinearum agrorum cultura quoad alios fructus spernebatur, pastu-

que armentis, ac gregibus deficiebat. Ex hac causa apud nos novissimè interdicta reperitur vitium plantatio, nisi ex regia concessione, l. 27. in fin. tit. 7. lib. 7. Recop. D. Solorzan. ubi inferius, Tusch. lit. P. concl. 111. in fin. Theat. vitæ hum. lit. 75. verb. Vitis, vers. Odium.

In nostro novo Indiarum orbe ab initio regalibus rescriptis novellare vetabatur, ut propter vini indigentiam cum Hispania commercium magis frequens existeret. Deinde tempore elapso, incolis regni Peruviani novellare permissum est, quod hodie vineis satis abundat. In his verò, ac novæ Hispaniæ provinciis eadem prohibitio in violata persistit. Hæc latè prosequitur D. Solorz. de jur. Indian. tom. 2. lib. 1. cap. 7. à num. 41. & Politic. Indian. lib. 2. cap. 9.

Ad Num. 5.

Nullus prohibetur praedii sui mutare culturam, & ubi serere consueverat, vites, olivera, vel alias arbores ad libitum plantare potest. Oter. d. cap. 16. n. 11. & alii laudati num. 24.

Idem Oterus num. 13. nostrum Praefatum caput, dum ad proximæ conclusionis probationem inducit textum in cap. Cum in tua 30. de decim. qui quidem, ut ille existimat, nequaquam ad quaestionem, de qua agitur, conducit: quod ita verum est, si solum perpendatur Pontificia decisio, quæ decernitur, ut licet dominus fundi ex illo, mutatâ culturâ, diversos fructus colligat, ex istis teneatur decimas solvere illis, quibus ex aliis antea debebantur.

Ex quo decreto inferitur, quod cuique licet proprium agrum pro libito colere, nec teneri in eodem culturae genere perseverare, quavis jus aliquod in fructibus alter habuerit, etsi per mutationem culturae huic noceatur; quia qui serere frumentum, poterit novellare, licet Ecclesia uberior decimas perciperet ex segetibus, quam ex vindemia: quod aperte ex textu deducitur, cum Pontifex jubeat, ut de novis fructibus decimæ persolvantur, cujuscumque sine qualitatibus.

Igitur non abs re D. Covar. id decretum adducit, ut probet licere domino praedii immutare culturam, etiam in concivium praedictum.

Ibi:

Ibi: Imò defendendus est.

Adde Marecot. varior. lib. 1. cap. 11. num. 32.

Ad Num. 6.

- 32 Si duobus oppidis quoad jurisdictionem distinctis communia sint pascua, nequibit illud in cuius sunt territorio prata pastui deservientia colere in detrimentum alterius: quod verum est quando jure servitutis, ex pacto, sententia, praescriptione, aut alio titulo oppidani possunt in alieno territorio pecora pascere; non sic ubi ullo obligationis vinculo interveniente, ob solam viciniam alienis incolis pastus conceditur; tunc siquidem licebit oppido agrorum domino novellare, aut alias illos colere, pascendi vicinis facultate sublata. Sed si ambigatur quo jure, aut ratione vicini oppidi incolæ pastus uterentur, cultura impeditur illorum. Oter. de pasc. cap. 16. n. 14. Morl. Empor. Jur. tit. de servitus. g. 4. n. 28. vers. Illud tamen, Avend. de exeq. mand. part. 1. cap. 4. n. 22. vers. Et semel, Hermos. d. gloss. 2. n. 98.

Vers. Primus equidem casus.

- 33 Cum incolæ vicini oppidi propter pascuorum communionem possunt sua pecora pascere in praediis alieni territorii post messium collectionem, non prohibentur illorum domini innovata cultura, per vitium, vel olivetorum plantationem hunc pastus usum tollere. Sanch. Conf. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 1. n. 13. defensas tamen, seu dehesas facere nequibunt in Hispania ex traditis sup. n. 22.

Ad Num. 7.

- 34 Si castrum, aut villa quoad jurisdictionem eximatur, retenta pascuorum civitatis participatione, licebit civibus, relicta consueta frugum cultura in praediis propriis novellare, aut aliter per plantationem arborum vicinis usum pastus impedire, quo segetibus collectis potiebantur. Sequitur Sanch. sup. n. 46. quod limitatur ut in proxima conclusione.

Vers. Hac verò conclusio.

Vicus exemptus à civitatis jurisdictione non privatur jure pascendi, & aliis usibus, qui illi ante exemptionem competeant Bobad. Polit. lib. 5. cap. 10. n. 19. Oter. de pasc. cap. 10. n. 16. de quo infra, à n. 38.

Ibi: Non tamen quoad statuta civitatis.

Vicus à jurisdictione civitatis liberatus non ligatur illius statutis, quod verum de futuris post exemptionem conditis; nam ad praeteritorum observationem sicut antea tenetur. Oter. n. 17. Azeved. in l. 14. n. 9. in fin. tit. 6. lib. 3. Recop. Bobad. ubi proxime. Quod si villa exempta statuta faciat, ut potest, contraria pristinis civitatis statutis, illa, non hæc incolæ exempti observare compelluntur. Bobad. n. 18.

Vers. Sed et Paulus Castrensis.

Vicinus villæ, vel castris exempti, nec admittitur, nec electus potest compelli ad munera, aut officia civitatis. Oter. sup. cap. 16. n. 24.

Vers. Primum enim.

Si Princeps motu proprio villam, aut castrum à jurisdictione civitatis exemptum, non privatur oppidum jure pascendi, aut aliis, quæ unitum obtinebat. Idemque dicendum quanquam ad preces incolarum exemptionem concesserit, ut D. Covar. docet infra, vers. Secundo major est dubitatio: atque ita indistinctè tenent Bobad. d. cap. 10. n. 29. Oter. sup. n. 16. cum seqq.

Vers. Nec huic opinioni quicquam.

Objectioni isti aliter satisfacit Oter. num. 24. Quæ onera sustineat villa, aut castrum post exemptionem, ex illis quæ antea portare cogebatur, tradit Bobad. d. cap. 10. n. 3. & 29.

Vers. Secunda major est dubitatio.

De his praediximus supra, num. 38. Ideo hoc casu major se offert dubitandi ratio, quia dum populus exemptionem

nem expostulat, & separati à civitate cui subditur desiderat, unionis commodis videtur renunciare: quæ quidem cessat consideratio quoties Princeps oppidum eximit, nullis ejus precibus oblatiis: at utroque casu nihilominus idem juris est, ut D.Covar. resolvit.

Verf. Igitur quoties.

47 Ex hucusque traditis concluditur, quod quoties jus pascendi non competit titulo servitutis, sed duntaxat propter cohabitationem, seu viciniam confinium oppidorum, sive unita, sive separata sint quoad jurisdictionem (qua ratione quisque permittitur in aliena prædia greges immittere, collectis fructibus, ut pascantur,) possit Dominus suos incultos agros colere, aut mutare culturam in præjudicium cohabitantium, aut proximi oppidi incolarum. At si pascua sint publica, id fieri nequit, nisi eorum, quorum interest, accedat consensus. Sanch. Conf. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 1. num. 13. & 14. Oter. de pasc. cap. 16. num. 14. & 21.

42 Ut pascua publica ad culturam reduci possint, omnium qui jus pascendi habent, debet intervenire consensus, nec sat erit si major pars ex incolis præstet assensum, ac præterea apud nos regia facultas desideratur. Azeved. in l. 7. n. 4. tit. 7. lib. 7. Recop. Oter. d. cap. 16. num. 23. qua interveniente videtur, quod sufficiat consensus majoris partis populi, ut pascua colantur, ex traditis per Azevedum: imò licet consensus incolarum non nocere futuris incolis ab eis causam non habentibus, ut pascuorum usu careant, scripserit Oteros num. 22. id tamen non procedet quoties Regis facultas impetratur, qua & renitentibus, & in suis incolis præjudicium generatur, majori parte communitatis assentiente.

Verf. Tertio principaliter.

43 Quoties pascua publica sunt duobus, aut pluribus oppidis communia quoad proprietatem; nullum poterit in eis seminare, aut quicquam facere, per quod usus pastus coarctetur, aut impediatur. Oter. num. 18.

Verf. Quarto est & in hac.

Hæc conveniunt traditis supra, n. 32. Consule ibi laudatos.

Verf. Quinto, exceptis hisce.

Ubi pastus communis est, nec apparet saltem ex conjecturis, quo jure communio illa inter urbes, aut vicos sit introducta, nequibunt pascua ad culturam scindi, aut aliter pascuæ utilitate defraudari incolæ ejusque oppidi. Vide prænotata num. 32.

Ad Num. 8.

Si in prædio communi ad pastum deputato aliquis ex habentibus jus pascendi seminaverit, vel vites, oliveta, aut alia plantaverit, & per tempus legitimum in possessione talis usus persistenter, præscriptione tueri se adversus socium agentem poterit: sed ut civitati, seu oppido noceat, quadragenaria desideratur. Oter. d. cap. 16. num. 25. Azeved. in l. 3. num. 31. & in l. 9. num. 3. tit. 7. lib. 7. Recop. Bobad. Pol. lib. 3. cap. 8. num. 80. Avend. de exeg. mand. part. 1. cap. 12. num. 28.

At civitas intra quadriennium à die præscriptionis impletæ restitutionem in integrum beneficio uti permittetur, l. 7. tit. 29. p. 3. ubi Greg. Lop. gloss. 7. & 8. Avend. sup. verf. Si tamen Concilium, Oter. ubi proximè.

Ibi: Nec oberit, quod eadem Regia lex.

Præmittere oportet, bona civitatis fore in triplici differentia. Quædam ad publicum usum deserviunt, ut plateæ, pontes, viæ publicæ, fontes, prata, vulgò exidos, & alia. Quædam proprietate sunt publica, sed ad utilitatem cohabitantium destinata, velut pascua communia, montes, ac nemora. Alia sunt, quæ proprias civitatis vulgò dicimus; & hæc pro sumptibus reipublicæ administrati solent, & locari, sicut molendina, prata intra territorium, vulgò baldios, ædes, oliveta, ac similia. De qua distinctione agit dicta lex 7. & ibi Greg. Lop. Avend. sup. cap. 4. num. 8. & 9. Hermosil. latissime in l. 15. gloss. 2. à princ. tit. 5. p. 5.

Bona civitatis primi ordinis nullo tempore, etiam immemoriali præscribuntur, nisi titulus allegetur, qui ex temporis diuturnitate præsumitur. Greg. Lop. in d. l. 7. per textum ibi, gloss. 1. Hermosil. num. 4. Azeved. in l. 1. num. 64. tit. 15.

tit. 15. lib. 4. Recop. Secundi ordinis bona immemorialis temporis possessione acquiri possunt, & præscribi. Avendañ. n. 9. Oter. de pasc. cap. 17. qui fuisse probat à num. 2. Bona tertii ordinis quadraginta annorum lapsu præscribuntur. Azeved. n. 65. Avend. d. cap. 4. n. 8. in fin. Gregor. Lop. in d. l. 7. gloss. 6. ubi ita expressim deciditur.

49 At D. Covar. hic sequutus Rodericus Suarez opinatur, pascua publica quadraginta annis præscribi, arque ita restringit dispositum in d. l. 7. Partita, ad bona civitatis primi ordinis, nempe quæ in usu publico sunt, ut flumina, & plateæ. Contrarium tamen tenet Gregor. Lop. in d. l. 7. gloss. 1. verf. Ego tamen multum dubito, cui accedunt Azeved. sup. n. 46. Avend. n. 9. Oter. d. cap. 17. qui duo immemorialia tempus desiderant.

50 Hac tamen admissa sententia, sustineri debet resolutio tradita supra, n. 45. quæ alia ratione (omissa eâ quam D. Covar. reddit,) defenditur. Aliud enim est præscribere quoad proprietatem pascuorum communitatis, & aliud acquirere jus aliquod, seu servitutem in eis, veluti ad colendum aut plantandum. Priore casu immemoriali omnino opus est: posteriore quadragenaria sufficit. Greg. Lop. ubi prox. Oter. n. 27. Azeved. num. 64. Avendañ. sup. part. 1. cap. 12. num. 9.

51 Quid si ante impletam præscriptionem, is qui vites, aut oliveta plantavit in agro pascuorum civitatis, conventus succubuerit, an solvendo interesse, agrum retinere permittatur: de quo quoad jus commune diffusè agit Cepol. de servitut. rustic. præd. cap. de jure pascendi, n. 42. De jure nostro Regio res extra controversiam consistit, nam ager præcisè, ablatis vitibus, vel arboribus, in pristinam formam pascuorum reduci debet, l. 6. tit. 7. lib. 7. Recop. Oter. de pasc. cap. 16. n. 27.

Cum de pascuis publicis sermo habeatur, operæ pretium videretur inquirere quomodo inter incolas pastus dividendus, an scilicet pro modo facultatum, aut prædiorum, vel pro numero armentorum, sive gregum? Quod accuratè examinat Oter. cap. 22. n. 13. cum seqq. ubi rectè decidit, iudicis arbitrio relinquendum, ut perpenis circumstantiis cum æqualitate distribuatur. Idem tenet Menoch. de arbitrar. casu 245. n. 14. post alios, quos isti referunt. D. de Faria Covar. Enucl.

Sed cavendum (ut Menochius monet,) ne potentioribus plus quam pauperibus consulatur; nam frequenter illi commoda universitatis absorbent, iniqua Magistratum distributione intercedente, qui æquitatem, ac justitiam ob oculos habere tenentur, l. quod si Ephesi §. 5. i. ff. de eo quod cert. loc.

An peccet, & ad restitutionem teneatur qui ex montibus, aut pascuis publicis quicquam usurpat, plenè tradiderunt jam sæpè laudati, Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 58. & 59. Sanch. Conf. Mor. lib. 1. cap. 5. dub. 1. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 3. dub. 7. & alii plures, quos refert Oter. cap. 12. n. 15. apud quos disputatur, an qui solvit poenam propter statuti transgressionem, etiam teneatur ad restitutionem damni illati in pascuis, aut montibus suæ communitatis, in utroque foro: & quid de forestibus.

SUMMARIUM.

- 1 Proximitas ad succedendum in fideicommissio familia relicto, an consideretur ex persona testatoris, vel ultimi possessoris, qui disputans.
- 2 Refertur opinio docens, personam ultimi possessoris inspicendam esse.
- 3 Limitatur sed contraria traditur opinio, n. 12. Ampliatur, n. 13. Conciliantur, n. 14. & 31.
- 4 Prior sententia communior, ac praxi recepta, & in primogeniis omnino servatur.
- 5 De feudo ad hujusmodi fideicommissum, ob similitudinem sumitur argumentum.
- 6 In feudi successione ex cuius persona proximitas constituitur.
- 7 Feudum quale hereditarium dicitur.
- 8 Fratres non uterini per patrem pupillo substitui aequaliter succedunt.
- 9 Si pupillo substituitur proximus de familia, an succedat proximior respectu patris testatoris, vel pupilli.
- 10 De intellectu legis. Cum ita 33. §. In fideicommissio, de legat. 2. remissivè, & n. 19.
- 11 Virum in fideicommissio familia relicto divisibili locus sit representationi?
- 12 Refertur negativa sententia.

- 17 Resolvitur cum distinctione : & vide n. 36. & 37.
- 18 Quid si ex contractu vocetur proximus de familia, & quid in retractu, remissivè.
- 20 Si pluribus nominatim relinquatur fideicommissum, omnes simul admittuntur: quod dupliciter limitatur.
- 21 Cum controversitur, an sit representatio locus in ultima voluntate, inspicitur debet voluntas testatoris, quæ si lateat, ex conjecturis est investiganda.
- 22 Prima expenditur conjectura ad representationis exclusionem, de qua est controversia, & n. 23.
- 24 Traditur secunda : & videas n. 29.
- 25 Adicitur tertia.
- 26 De aliis similibus, remissivè.
- 27 Succedit alius casus, ubi cessat representatio ex mente testatoris.
- 28 Non datur representatio, si quis filios, & nepotes vocaverit ad fideicommissum, diversos gradus constituens.
- 31 Representatio quoad descendentes usque in infinitum procedit.
- 32 Ampliatur.
- 33 Utrum detur representatio in filiis legitimatis scripto, naturalibus, & adoptivis? remissivè.
- 34 In ascendentibus nulla est representatio.
- 38 De prelatione inter patruum, & nepotem qui late discernunt, & n. 41.
- 39 Nepos per representationem patruum excludit, ex communi.
- 40 Qui contra pro patruo teneant, recensentur.
- 41 Qui distinxerint.
- 43 Nepos cum patruo concurrens, quo jure præferatur in successione.
- 44 Potissimum fundamentum, quod pro nepote in patruum expenditur.
- 45 Contextus Latino idiomate legis Taurina de representatione agentis.
- 46 Interpretes ad ejus intellectum consulendi laudantur.
- 47 Duplex casus ejusdem legis proponitur circa successione in majoratu per representationem, & n. 48.
- 49 Sancis quarti Regis intrusio adversus legem referuntur.
- 50 Ampliatur Regia Constitutio, etsi patruus nepote major natu sit.
- 51 Ubi nepos est patruo major ætate, etiam de jure communi ille præferatur, ex omnium fere sententia.
- 52 Ampliatur Taurina Constitutio, licet primogeniti institutor vocaverit expressè, majorem ætate.
- 53 Ampliatur item, si nepos cum patruo de successione contendat.
- 54 Extenditur ad proneptem, si cum patruo magno concurrat.
- 55 In primogeniis Hispania representatio semper admittitur, nisi expressim à fundatore exclusa reperitur.
- 56 Representatio locum habet in filio secundo, aut tertio genito, etsi nunquam primum gradum successionis obtinuerint: quod exemplo declaratur.
- 57 Ampliatur.
- 58 Representatio in majoratibus Hispania est locus, tamen si de clausulis institutionis non appareat. Idem erit si ex contractu majoratus originem duxerit.
- 59 Intellectus genuinus Taurina legis.
- 60 Quoad representationem attenditur mors non possessoris majoratus intrusæ, sed veri, ac legitimi successoris, qui de jure debebat possidere.
- 62 Alia clausula ejusdem Taurina legis subjicitur.
- 63 De transversalium cognatorum differentia quoad successionem majoratum.
- 64 In transversalibus respectu institutoris, & in descendentes ab ultimo possessore, representatio usque in infinitum procedit.
- 65 Similiter in descendentes à fundatore, qui à latere possessori junguntur.
- 66 Idem juris est in transversalibus, tam institutoris, quam ultimi possessoris, licet controversetur.
- 68 Utrum isto casu nepos, cujus pater nunquam primum gradum successionis obtinuit, per representationem patruum excludat, & n. 69.
- 70 Generaliter in omni majoratu apud nos per representationem indistinctè succeditur, nisi illa expressis verbis rejiciatur.
- 71 Subsequitur litera ultima clausula, qua præfata lege continetur.
- 72 Ut repellatur jus representationis in primogeniis Hispania, nulla sufficiunt conjectura, sed expressa voluntas institutoris desideratur.
- 73 Ubi constituterit de voluntate fundatoris, quod voluerit representationem removere, cessat legis regia dispositio.
- 74 Olim per manifestas præsumptiones non admittebatur representatio, ex conjecturata mente fundatoris: hodie non utique, nisi expressè representatio prohibeatur.
- 75 Representatio non excluditur quoad, etsi auctor majoratus vocaret

- ret primogenitum, & post eum secundogenitum.
- 76 Decisio legis Cum avus, de condit. & demonit. extenditur ad contractus, & alios actus inter vivos.
- 77 Ad donationes causâ mortis.
- 78 Ad commendas Indorum.
- 80 Ubi fundator disposuerat, ut succederet filius major superstes, ambigebatur an nepos patruo præponendus?
- 81 In feudis an succedatur per representationem.
- 82 Quid in Hispania.
- 83 Feudum in dubio an ex pacto, & providentia, vel hereditarium præsumitur.
- 84 In emphyteusi an sit locus representationi, remissivè: & quid apud nos.
- 85 Quid in jure patronatus Ecclesie, & libertorum, remissivè.
- Representatio regulariter locus est dandus, ibid.
- 86 Quid in anniversariis, remissivè.
- 87 In Indorum commendis succeditur per representationem inter descendentes.
- 88 In vinculis perpetuis (quæ in Hispania veri sunt majoratus,) per representationem succeditur.
- 89 Quotiescunque in Hispania, feudum, emphyteusi, jure patronatus, & similia jure majoratus ita deferuntur, ut sine divisione transferantur, erit representationi locus.
- 90 In bonis per Regem donatis in majoratum jure representationis succeditur.

CAPUT XXXVIII.

Ad Num. 1.

A Nceps ventilanda quæstio proponitur, & frequens, quam regia egerit constitutione merito scribit Cevall. *comm. cont. commun. q. 398. num. 1.* num scilicet in successione fideicommissi familiaris relicti ex proximitas vocatorum sit æstimanda ex persona testatoris, vel ultimi possessoris, per cujus obitum successio defertur: de qua Molin. *de primogen. lib. 3. cap. 9.* Simon de Prætis *de interpret. ultim. volunt. lib. 3. interpret. 3. dub. 4.* Amat. *variar. resol. 10.* Thefaur. *Pedemont. decis. 64.* Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 628.* Mantica. *de conjectur. ult. volunt. lib. 8. tit. 12.* Cevall. *d. q. 398.* Roland. à Valle *conf. 100.* lib. 1. Fachin. *controvers. lib. 4. cap. 85.* Castill. *controvers. lib. 3. cap. 19. n. 140.* cum aliis, Fufar. *de substit. quæst. 484.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 20.* & D. de Faria Covar. *Enucl.*

cæteri, quos congestit Castill. *numero 136.*

Sententia Socini, de qua hic mentio fit, tenet ex persona ultimi possessoris esse judicandum, quis sit ad succedendum proximior, quem sequuntur Gutierrez. *lib. 3. Practic. q. 66. n. 11.* uterque Molina & Castill. *ubi proximè, Valenz. concl. 97. n. 214.* Matienzo. *in l. 8. gloss. 1. n. 2. tit. 11. lib. 5. Recop. Barbosa collect. cap. Licet, n. 17. de vot. & alii fere innumeri, quos congerit Amat. num. 2. ac Cevall. n. 1. atque Castill. Videas infra n. 12. 13.*

Quæ opinio ab omnibus limitatur primò, si ex voluntate disponentis appareat, quod sibi placuit, proximitatem ex sua persona esse considerandam, quia ipsius expressæ, aut tacitæ dispositioni omnino standum erit. Molin. *d. cap. 9. n. 20. in fin.* Amat. *n. 31.* Gutierrez. *ubi proximè, Cevall. num. 6.* Secundo, si proximus ultimo possessori de familia testatoris non existat. Molin. *d. cap. 9. n. 2.* Amat. *n. 4.* Gutierrez. *n. 10.* Paz *de renot. cap. 26. n. 23.* Molin. *sup. d. tract. 2. disp. 627. n. 12.*

Quamquam hæc opinio Socini D. 4 Covarruvias displicuerit, à peris que tamen amplectitur, & apud nos in præxi est recepta, teste Matienzo *ubi supra*, ideo forsitan, quoniam per ipsum inexticabilem litium amputatur occasio, quæ in antiquis necessariò orientur, si proximitatem primo testatori investigari oporteret, quod quidem perdifficile, aut impossibile foret, ut rectè animadvertit Molin. *d. cap. 9. n. 13.* & ibi Addition. Molin. *d. tract. 2. disp. 628. n. 1. vers. Hæc sententia.* Et in majoratibus ita est tenendum proculdubio, etiam in transversalibus, ut noster Molin. probat *d. cap. 9.* & ibi Addition cum plurimis.

Ibi: Huic opinioni suffragatur.

Hoc argumento utuntur uterque Molina, Fachin. Cevall. & alii laudati supra, n. 1. nec abs re, propter similitudinem quæ inter feudum, & hujusmodi fideicommissum versatur. Amat. *resol. 75. n. 16. & 17.* Verùm objectioni satisfacit Molin. *d. cap. 9. n. 19.* pro Socino, adversus eos qui contra ipsius sententiam argumentum de feudo retorquent, ex cap. 1. §. ult. *de succession. frat.* ut videre est apud eundem Molin. *num. 8.*